התם קיימא [א]דמסקינן לה ומחתינן לה כדי לייגעה [א]דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר [ב]בית דין מסיעין את העדים ממקום למקום כדי שתטרף דעתן עליהן ויחזרו בהן: ששם משקין את הסוטות וכו': בשלמא סוטות דכתיב [1]והעמיד הכהן את האשה לפני ה' מצורעין נמי דכתיב [2]והעמיד הכהן המטהר וגו' אלא יולדת מאי טעמא אילימא משום דאתיין וקיימין אקורבנייהו דתניא [ג]אין קרבנו של אדם קרב אלא אם כן עומד על גביו אי הכי זבין וזבות נמי [ד]אה"נ [ג]ותנא חדא מינייהו נקט ת"ר [ה]אין משקין שתי סוטות כאחת כדי שלא יהא לבה גס בחבירתה רבי יהודה אומר לא מן השם הוא זה אלא [ו]אמר קרא [3]אותה לבדה ות"ק הכתיב אותה ת"ק ר"ש היא [ז]דדריש טעם דקרא ומה טעם קאמר מה טעם אותה לבדה כדי שלא יהא לבה גס בחבירתה מאי בינייהו איכא בינייהו רותתת ורותתת מי משקין והא אין עושין מצות חבילות [ו]דתנן אין משקין שתי סוטות כאחת [ז]ואין מטהרין שני מצורעין כאחת [ח]ואין רוצעין שני עבדים כאחת [ט]ואין עורפין שתי עגלות כאחת [י]לפי שאין עושין מצות חבילות אמר אביי ואיתימא רב כהנא לא קשיא [ס]כאן בכהן אחד כאן בשני כהנים: והכהן אוחז בבגדיה: תנו רבנן [1]ופרע את ראש האשה אין לי אלא ראשה גופה מנין ת"ל האשה אם כן מה ת"ל ופרע את ראשה מלמד שהכהן סותר את שערה: ר' יהודה אומר אם היה לבה וכו': [ח]למימרא דר' יהודה חייש להרהורא ורבנן לא חיישי והא איפכא שמעינן להו דתניא האיש מכסין אותו פרק אחד מלפניו והאשה שני פרקים אחד מלפניה ואחד מלאחריה מפני שכולה ערוה דברי רבי יהודה וחכ"א [כ]האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה אמר רבה הכא טעמא מאי שמא תצא מב"ד זכאית [ט]ויתגרו בה פרחי כהונה התם הא [י]מסתלקא וכי תימא אתי לאיגרויי באחרניית' האמר [כ]רבא גמירי דאין יצר הרע שולט אלא במה שעיניו רואות אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן ל"ק אלא אמר רבא [ס]דר' יהודה אדר' יהודה ל"ק כדשנין

דרבנן

התם קיימא. בלשכת הגזית כדאמרת שיקיימו עליה ב"ד הגדול ולשכת הגזית בעזרה היתה חציה בקודש וחציה בחול כדאמר ביומא פרק שני (דף כה.): **ומחתינן לה.** מכל הר הבית לאחר שיקיימו עליה: **כדי לייגעה.** ותדאג מן המים ותודה כשתראה בצרתה: **מסיעין היו את העדים.** שמעידים עדות נפשות וכשבודקין אותן היו מסיעין אותן מפינה לפינה ומלשכה ללשכה: **לפני ה'.** והוא הפתח שבו דרך כניסה ויציאה לכל באי עזרה: **אקורבנייהו.** כשמקריבים את קרבן קיניהם לטהרם באכילת קדשים ומצוה על האדם שיעמוד וישמור על קרבנו ונפקא לן בספרי[ל] תשמרו להקריב לי במועדו (במדבר כח) ומי שיכול ליכנס בעזרה נכנס ואלו שלא היו יכולות מפני שהיו מחוסרות כפרה עומדות בחלל שער נקנור שלא נתקדש: **זבין וזבות נמי.** כשמקריבין [מ]קרבניהם הן מחוסרי כפרה ואינן יכולין ליכנס: **שלא יהא לבה גס בחברתה.** שמא האחת עומדת על בורייה ואינה מודה לומר טמאה אני וחברתה שהיא טמאה רואה את זו שאינה מודה וסובלת את בושתה ולבה מתגבר עליה לעשות כמו זו ואינה מודה: **לא מן השם הוא זה.** לא זהו הטעם שאמרת העיקר הנאמר בדבר: [נ] **אותה.** [ג]והשביע אותה הכהן: ר"ש יהיב טעמי לקראי בב"מ (דף קטו.) דקא אמר לא תחבל בגד אלמנה[ס] בעניה נאמר ולא בעשירה דטעם המקרא שאם אתה ממשכנה ואתה חייב להחזיר לה ואתה נכנס שחרית ליטלו וערבית להחזירו משיאה שם רע בשכינותיה: **מאי בינייהו.** בין רבי יהודה לרבי שמעון אי משום לבה גס בה ואי משום גזירת הכתוב: **איכא בינייהו.** אשה שאנו רואים בה שהיא רותתת מאימת המים ואינה מודה למ"ד שלא יהא לבה גס בה זו אנו רואין שאין לבה גס בה ולמאן דלא דריש טעמא דקרא אלא גזירת הכתוב אין משקין עמה אחרת: **ורותתת מי משקין.** עמה אחרת נהי דאין לבה גס בה האיכא משום עשיית מצות חבילות כדתניא כו': **חבילות חבילות.** שנראה כמי שהיו עליו למשאוי וממהר לפרק משאו: **בכהן אחד.** הוי חבילות וכן לגבי עבדים בב"ד אחד ובאדון אחד: **ופרע.** בכל מקום לשון גילוי הוא: **גופה מנין.** כדתנן מגלה את לבה: **סותר את שערה.** מרבה בגילויה שסותר קליעתה: **חייש להרהורא.** שלא יתנו הרואין את לבם בה: **האיש מכסים אותו.** כשנסקל: **פרק אחד.** חתיכת בגד מלפניו ושאר כל גופו ערום: **שכולה ערוה.** אחוריה ופניה שבית הבשת נראה משני לצדדין: **הכא היינו טעמא דר' יהודה שמא תצא מב"ד זכאה.** שטהורה תמצא ולא יבדקוה המים ויתגרו בה ויהיו רודפים אחריה כל ימיה: **פרחי כהונה.** נקט על שם שהיו מצויין בעזרה יותר משאר העם: **וכי תימא אתי לאגרויי באחרנייתא.** על ידי שראו את זו ערומה מתגרה יצרם בנשים אחרות: **גמירי.** מסורת בידי מרבותי: **דרבנן אדרבנן לא קשיא.** בתמיה. דשנית רבי יהודה ולא חיישת לשנויי דרבנן:

הכא

[ע]**ששם** משקין את הסוטות. בתוספתא (פ"א) שנא' (מלכים א ח) את אשר יחטא איש לרעהו ונשא בו אלה להאלותו ובא אלה לפני מזבחך בבית הזה וכו' להרשיע רשע ולצדקה בטנה והצדיק צדיק [לתת לו כצדקתו שנאמר ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא] ונקתה ונזרעה זרע היא עומדת מבפנים והכהן עומד מבחוץ שנאמר והעמיד הכהן את האשה לפני ה' האשה לפני ה' ואין כהן לפני ה': **אין** משקין שתי סוטות באחת. נראה לפרש שיעמיד שתיהן בעזרה בבת אחת להשקותן אע"פ שאין שותות כאחת וכן רציעה ובתוספתא דפרה (פ"ג) תנא נמי אין שתי פרות נעשות כאחת משנעשית אפר מביא אחרת ושורפה על גבה ותימה וכי היה אוסר בכה"ג לשחוט שני זבחים כאחד כגון שני עולות או שני חטאות שיעמיד שניהן בעזרה וישחוט א' ואחר כך ישחוט השני והא דאמרי' בפ"ב דשחיטת חולין (דף כט: ושם) תזבחהו שלא יהא א' שוחט שני זבחים איירי שיחתוך שני נוחרין כאחד דאיכא איסור דאורייתא אבל בכה"ג לא איירי התם ובפ' נערה המאורסה (נדרים עג.) בנדרים בעי מהו שיפר אדם לשתי נשיו כאחד אותה דוקא או לאו דווקא ופשיט להו מהכא: **איכא** בינייהו רותתת. נראה דהוה מצי למימר איכא בינייהו אשה אחרת שאינה סוטה לר' שמעון מותר לר' יהודה אסור להעמיד אצלה שום אשה בשער נקנור [א]דאמר בפרק טרף בקלפי (יומא דף מג:) דפליגי נמי הכי רבי ורבי שמעון בקרא דוהוציא אותה דכתיב גבי פרה ואמר איכא בינייהו חמור דלרבי דאמר אותה לבדה אסור להוציא עמה חמור: **והא** אין עושין מצות חבילות. תימה מאי פריך והלא אין עושין מצות חבילות ליכא אלא איסור מדרבנן משום דמיחזי עליה כמשא ואינהו פליגי בקראי: **כאן** בשני כהנים. רש"י פירש וכן גבי עבד בב"ד אחד ואדון אחד ותימה והא טהרת ב' מצורעין דמי לשני עבדים של שני בני אדם: [פ]**והכהן** אוחז בבגדיה. בפרק אלו הן הלוקין (מכות דף כב:) תניא נמי הכי חזן הכנסת אוחז בבגדיו כו' ונראה משום דכתיב בו ונקלה מצוה לנוולו בתוספתא (פ"א) כהנים מטילים גורלות וכל מי שיעלה גורלו אפילו כ"ג יוצא ועומד בצד סוטה ואוחז בבגדיה: [צ]**אם** היה לבה נאה. אע"ג דגזירת הכתוב הוא שב ואל תעשה לאו מיעקר הוא כדאיתא פ' האשה רבה (יבמות צ.): **האיש** נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה. תימה מאי קשיא דרבנן אדרבנן והא מפרש טעמא בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה.) משום דכתיב אותו בלא כסותו ואין אותה בלא כסותה א"כ למה היה לנו לנוולה מאחר שהכתוב אומר שלא לנוולה אם היינו מנוולין אותה א"כ אנו עוקרין הכתוב בידים י"ל בין לר' יהודה בין לרבנן דאותו לא בא אלא למעט על הכסות שלו הילכך לרבנן לא שמענו מן התורה מה דינה והרשות ביד בית דין לעשות כמה שירצו ובגמרא מפרש במאי פליגי להכי קשיא דרבנן אדרבנן כיון דלא חיישינן להרהורים היה לנו לנוולה משום יסור:

ויתגרו בה פרחי כהונה. תימה כיון דלאו חובה לאנשים לראותה יתנו סדין של בוץ בינה לבין האנשים ויסתור שערה כדאמר קרא ואי משום כהן המשקה אותה יהפוך פניו לצד אחר והכי תני בספרי בהדיא ופרע את ראש האשה סדין של בוץ פורש בינו לבין העם כהן פונה לאחוריו ופורעה כדי לקיים בה מצות פריעה ולרבי יהודה נמי נעשה כך וי"ל לר' יהודה אם היו פורסין סדין בינה לבין האנשים לא היה ניוול כל כך בפני הנשים כמו באנשים שאין אשה בושה מפני חברותיה ולא יוסרו: **גמירי** אין יצר הרע שולט אלא במה שעיניו רואות. מקשי' מפרק אין דורשין (חגיגה יא:) דאמר עריות בין בפניו בין שלא בפניו נפיש יצרייהו ולא קשיא מידי דהתם ה"פ מאחר שראה הערוה פעם אחת שוב מהרהר אחריה לעולם אפי' שלא בפניה אבל מחמת שראה הנסקלת ערומה אינו מהרהר אחר אחרת:

ואחר

עין משפט
נר מצוה

מו א מיי' פ"ג מהל' סוטה הל' ג סמג עשין נז:

מז ב מיי' פ"א מהל' עדות הלכה ד:

מח ג מיי' פ"ו מהלכות כלי המקדש הל' א:

מט ד מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הל"ג:

נ ה ו מיי' פ"ד מהל' סוטה הלכה ג:

נא ז מיי' פי"א מהל' טומאת צרעת הל"ו:

נב ח מיי' פ"ג מהל' עבדים הלכה ט:

נג ט מיי' פ"י מהל' רוצח הלכה ה:

י מיי' שם [ופי"א מהל' טומאת צרעת הל' ו ופ"ג מהל' עבדים הל' ט]:

נד כ מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הלכה א סמג עשין קב:

תורה אור השלם

1. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ אֵת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים:
במדבר ה יח

2. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֵת הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי יְיָ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא יד יא

3. וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה אִם לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ וְאִם לֹא שָׂטִית טֻמְאָה תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה:
במדבר ה יט

מוסף רש"י

מסיעין את העדים. קודם קבלת עדות ממקום למקום ומחדר לחדר, כשבאין להעיד אומרים להם לא נקבל כאן אלא כאן, וכן משם למקום אחר (סנהדרין לב:). **שלא יהא לבה גס בחבירתה.** הואיל ויש לה חבירתה, אומרת מה בכך אם אשתה גם אני (נדרים עג.). **חבילות חבילות.** דמיחזי עליה כמשאוי (רשב"ם פסחים קב:). **חייש להרהורא.** שמא יתנו בה עיניהם ויבואו לידי הרהור (סנהדרין מה.). **פרק אחד.** כלומר מעט ממנו מלפניו, וי"א פרק חתיכת בגד, ולשון פרק בתרוייהו לישני טורגלי"ן (שם).

תוספות שאנץ

אתיין וקיימן אקרבניהון שמקריבין קיניהן לטהרן באכילת קדשים ומצוה על האדם שיעמוד וישמור על קרבנו ונפקא לן בספרי תשמרו להקריב לי במועדו ומי שיוכל ליכנס לעזרה נכנס ואלו שלא היו יכולות מפני שהן מחוסרו' כפרה עומדות בחלל שער נקנור שלא נתקדש ל"ה. מכסין אותו פרק אחד כשנסקל חתיכת בגד מלפניו. ויתגרו בה פרחי כהונה. פ"ה פרחי כהונה לאו דוקא אלא נקט אותם על שהן מצויין בעזרה יותר משאר בני אדם:

מסורת הש"ס

א) סנהדרין לב: [תוספתא סנהדרין פ"ט], ב) [תענית כז.], ג) [יבמות מח: וש"נ], ד) [נדרים עג. ע"ש תוספתא דנגעים פ"א ע"ש ותוספת' סוטה פ"א ע"ש], ה) [קדושין סח: וש"נ], ו) נ"ל לתניא, ז) [ברכות מט. פסחים קב:], ח) [סנהדרין מה.], ט) [נזיר מה:], י) [נ"ל מסתקלא ועי' דבסנהדרין מה. איתא מקטלא], כ) [בסנהדרין איתא רבה], ל) [עי' תענית כז.], מ) פ"א קיניהם, נ) [עי' היטב נדרים עג. ומש"ש על הגליון], ס) [דברים כד], ע) [שייך לעיל ז. במשנה], פ) [שייך לעיל ז. במשנה], צ) שייך לעיל ז. במשנה,

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה איכא וכו' נקנור והכי נמי אמר בפרק טרף וכו' ר' יהודה ור' שמעון וכו' דלר' יהודה דאמר אותה:

גליון הש"ס

גמ' אין משקין שתי סוטות. עיין נדרים דף עג ע"א: **שם כאן בכהן אחד.** עיין מג"א סימן קמז ס"ק יא: **שם דר"י אדר"י לא קשיא.** פסחים יח ע"א כתובות כד ע"א: **רש"י ד"ה אותה והשביע אותה הכהן.** בנדרים דף עג ע"א איתא בהך ברייתא משום שנאמר והשקה אותה לבדה (ובקרא לא כתיב אותה) ופי' הר"ן שם כיון דכתיב והשקה במפיק ה' הוי כאילו כתיב אותה וא"כ הכא נמי במה דאמרינן אמר קרא אותה היינו על ידי מפיק ה' דוהשקה. אבל ברא"ש שם וכן בפי' המכונה בשם רש"י איתא משום שנאמר והשקה לבדה והיינו מדכתיב במפיק ה' וא"כ י"ל דדחיק לומר דקורא הש"ס זה בלשון אמר קרא אותה מש"ה פי' רש"י הכא דהיינו קרא והשביע אותה והוי הכא ברייתא אחריתא וברמב"ם איתא שנאמר והעמיד אותה הכהן והיינו ע"כ מדכתיב והעמידה במפיק ה"א הוי כאילו כתיב אותה וקשה אמאי נטה ממאי דמפורש בברייתא שנאמר והשקה. ובשיורי כנה"ג א"ח בסוף הספר בלשונותיו על הרמב"ם כתב דצ"ל ברמב"ם והקריב אותה. וא"כ י"ל דהרמב"ם ס"ל דבברייתא דהכא דנקט אמר קרא אותה היינו קרא דוהקריב אותה:

דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא הכא טעמא מאי משום [1]ונוסרו כל הנשים התם אין לך ייסור גדול מזה וכי תימא לעביד בה תרתי [א]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא [2]ואהבת לרעך כמוך ברור לו מיתה יפה לימא דרב נחמן תנאי היא לא דכולי עלמא אית להו דרב נחמן והכא בהא קמיפלגי מר סבר בזיוניה עדיף ליה טפי מצערא דגופיה ומר סבר צערא דגופיה עדיף ליה טפי מבזיוניה: היתה מכוסה לבנים וכו': תנא [א]אם היו שחורים נאים לה מכסין אותה בגדים מכוערים: היו עליה כלי זהב וכו': פשיטא השתא נוולי מנוויל לה הני מיבעיא מהו דתימא בהני אית לה בזיון טפי כדאמרי אינשי [ב]שליח ערטיל וסיים מסאני קמ"ל: ואחר כך מביא חבל וכו': בעא מיניה רבי אבא מרב הונא חבל המצרי מהו שיעכב בסוטה משום שלא ישמטו בגדיה מעליה הוא [ב]ובצלצול קטן נמי סגי או דילמא משום דאמר מר [ג]היא חגרה לו בצלצול לפיכך כהן מביא חבל המצרי וקושר לה למעלה מדדיה מעכב א"ל תניתוה ואח"כ מביא חבל המצרי וקושרו לה למעלה מדדיה [ג]כדי שלא ישמטו בגדיה מעליה: וכל הרוצה לראות בה יראה וכו': הא גופא קשיא אמרת כל הרוצה לראות בה רואה אלמא לא שנא גברי ולא שנא נשי והדר תני כל הנשים מותרות לראותה נשים אין אנשים לא אמר אביי תרגמה אנשים אמר ליה רבא והא כל הרוצה לראות בה רואה קתני אלא אמר רבא כל הרוצה לראות בה רואה לא שנא גברי ולא שנא נשי [ד]ונשים חייבות לראותה שנאמר [1]ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזמתכנה: **מתני'** [ז]במדה שאדם מודד בה מודדין לו היא קשטה את עצמה לעבירה המקום נוולה היא גלתה את עצמה לעבירה המקום גלה עליה בירך התחילה בעבירה תחילה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט: **גמ'** אמר רב יוסף אף על גב דמדה בטילה במדה לא בטיל [ה]דאמר רב יוסף וכן תני ר' חייא מיום שחרב בהמ"ק אע"פ שבטלה סנהדרי ארבע מיתות לא בטלו והא בטלו אלא דין ארבע מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו מי שנתחייב שריפה או נופל בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או ליסטין באין עליו מי שנתחייב חניקה או טובע בנהר או מת בסרונכי [ו]תניא היה [ז]רבי אומר מנין שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו שנאמר [3]בסאסאה בשלחה תריבנה אין לי אלא סאה מנין לרבות תרקב וחצי תרקב קב וחצי קב רובע וחצי רובע תומן ועוכלא מנין תלמוד לומר [4]כי כל סאון סואן ברעש ומנין שכל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול תלמוד לומר [5]אחת לאחת למצוא חשבון וכן מצינו בסוטה שבמדה שמדדה בה מדדו לה היא עמדה על פתח ביתה לראות לו לפיכך כהן מעמידה על שער נקנור ומראה קלונה לכל היא פרסה לו סודרין נאין על ראשה לפיכך כהן נוטל כפה מעל ראשה ומניחו תחת רגליה היא קשטה לו פניה לפיכך

פניה

הכא טעמא מאי. אמרי רבנן שמצוה לביישה ואפילו היא טהורה משום ונוסרו כל הנשים שלא יביאו עצמן לידי חשד ותהיינה צנועות: **התם.** שהיא נסקלת אין לך יסור גדול מזה לאחרות: **תרתי.** מיתה ובושה: **מר סבר בזיונא עדיף ליה.** חשוב על האדם ושנוי לו טפי מצערא דגופיה הילכך מיתה יפה היא לו ליסקל לבוש ואע"פ שצערו נמשך שאינו ממהר למות ולא ליסקל ערום ויתבזה. ה)ורבי יהודה סבר צערא דגופא עדיף ליה וזו היא מיתה יפה לו ליסקל ערום ואע"פ שמתבזה ולא יסקל בלבושו וימשך צערו: **בהני אית לה בזיון טפי.** שהיא ערומה עד לבה וראשה פרוע ויתן עליה תכשיטי זהב גנאי הוא לה שדרך בני אדם להתלוצץ באדם ערום ומנעלו ברגליו (א) ואמרי' שליח ערטיל וסיים מסאני. שליח מופשט כדמתרגמינן ופשט וישלח ט). ערטיל ערום י): **משום דאמר מר.** לקמן במדה שאדם מודד בה מודדין לו: **היא חגרה לו.** חגרה את עצמה בצלצול נאה להתנאות בפניו. צילצול בנדי"ל בלע"ז: **תניתוה.** דעיקר הבאתו אינו אלא כדי שלא ישמטו: **תרגמה.** לרישא דקתני כל הרוצה אנשים: **תרגמה.** פרש אותה: **מתני' ירך התחיל בעבירה תחילה.** בדרך תשמיש הירך נהנה תחילה בקירוב בשר לפיכך תלקה ירך תחילה לקלל אותה דכתיב בתת ה' את ירכך נופלת ואת בטנך צבה (במדבר ה): **גמ' ואע"ג דמדה.** עלמא בטילה שפסקו ארבע מיתות בית דין: **במדה לא בטיל.** שמודדין להם לעוברי עבירה במדה שמתחייבים בה ומתים בדוגמת אותה מיתה: **דאמר רב יוסף.** הגמרא קאמר דאמר רב יוסף נמי בעלמא וכן תני כו': **דין ארבע מיתות.** דין שמים שהיא דוגמתו: **נופל מן הגג.** דומיא דסקילה דתנן (סנהדרין דף מה.) בית הסקילה היה גבוה שתי קומות אחד מן העדים בא ודחפו כו': **חיה דורסתו.** הרי דורסו בצפרניו ומפילו לארץ וגם זה דומה לנסקל: **נחש מכישו.** והארס שורפו: **נמסר למלכות.** ומיתת מלכות מתיזין את ראשו בסייף והרג נמי סייף הוא כדאמרינן בסנהדרין (דף נב:): **סרונכי.** בומגל"ט והוא חולי בגרונו: **בסאסאה.** בתוך אותה סאה עצמה כשאתה משלחה לאבדון תריבנה: **ואין לי אלא סאה.** עבירה גדולה: **תרקב.** חצי סאה. תרי וקב דהיינו ג' קבין: **תומן ועוכלא.** משקלות קטנים הן ושיעורן בבבא בתרא בהמוכר את הספינה (דף צ.): **ומנין שכל פרוטה ופרוטה וכו'.** ואע"פ שלא נפרעו ממנו פעם ראשונה ושניה לא ויתרו לו עליהם אלא מצרפין לו אותן לחשבון: **לראות לו** (ב): **פרסה לו.** כנגדו: **כפה.** צעיף:

פניה

ג) **ואחר כך מביא חבל המצרי.** בירושלמי מפרש חבל המצרי וכפיפה המצרית באין משירי הלשכה כחומת העיר ומגדליה ולא ידענא אי סודר שנחנק בו וסייף שנהרג בו דאמרינן פרק נגמר הדין (סנהדרין דף מג.) דבאין משל צבור אי פירושו נמי משירי הלשכה כי הכא:

תנינא ואחר כך מביא חבל המצרי. ולא ידענא מאי פשיט מהכא טפי מהא דקתני היא חגרה לו בצלצול דמשמע דחבל מצרי בעינן ממש ועל כרחך לכתחילה למצוה בעינן אבל לאו דוקא לעכב דהיכא כתיב חבל המצרי או שום קשירה בתורה ולמה היה לו לעכב מיהו המדקדק בפירוש רש"י לא קשיא מידי דעיקר הבאתו קמבעיא ליה אי משום מדה במדה דוקא חבל או משום שמיטת בגדים הואיל וצריך לקשור צלצול לקשור חבל כדי ליפרע ממנה מיהו היכא דליכא חבל המצרי ואיכא צלצול לא מהדרנא יותר מדאי בתר חבל: **מיום** שחרב בהמ"ק וכו'. וה"ה דבזמן הבית נהגו דין ד' מיתות מי שנתחייב בהן בלא עדים והתראה שלא (ג) לדונו בסנהדרין כדאמר בפ' אחד דיני ממונות (דף לז:) מעשה ברבי שמעון בן שטח שהיה בזמן הבית דתניא אמר רבי שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי וכו' עד שהכישו נחש ומקשינן והאי בר נחש הוא והתני רבי חייא וכו' אלא האי דנקט מיום שחרב בית המקדש מלתא דפסיקא נקט דבטלו ארבע מיתות לגמרי: **מי** שנתחייב סקילה. מקשי' מפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פג:) דרבי אלעזר ברבי שמעון הוה תפיס גנבי יומא חד פגע בההוא כובס אמר להו תפסוהו ותפסוהו ד)(זקפוהו) וזקפוהו וקא בכי אמר לו רבי אל ירע לך שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביוה"כ וזה שנתלה נחנק ואמאי לא פריך והאי בר הכי הוא בר סקילה הוא אבל לפרש"י לא קשיא מידי דפירש התם משום הכי נתלה משום דכל הנסקלין נתלין ויש לומר דלאו דוקא נקט נופל מן הגג או חיה דורסתו אלא מעין מיתה שנתחייב בה יהרג ויש מפרשים דבנו בעל תחילה דהויא לה בעולה דמיתתו הויא בחנק אבל קשיא לרבי מהא דאמר בפרק אלו הן הגולין (מכות י:) דרש ריש לקיש והאלהים אנה לידו זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם וזה שהרג בשוגג עולה ונופל והורגו והא לאו בר סקילה הוא ותירץ אע"ג דלאו בר סקילה מיהו מדה במדה היא דזורק על חבירו דרך ירידה הוא כדכתיב (במדבר לה) ויפל עליו וימות ואלו מתים דרך ירידה ואם הרגו בסייף הקדוש ב"ה נפרע מהם בענין אחר:

מנימין

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה ד:
נו ב ג מיי' שם הל' יא סמג עשין נז:
נז ד מיי' שם הל' ה:

◆

מוסף רש"י

משום ונוסרו כל הנשים. ואם לא היו מקלקלין אותה אין כאן ייסור אם תצא זכאה, ואנו מתכוונים לביישה ואפילו היא זכאה שלא נטמאה, מכל מקום פרוצה היתה, שהרי קינא לה ונסתרה (סנהדרין מה.). **התם.** דמיקטלא, אין לך ייסור גדול מזה. וטעמא לאו משום הרהור היא (שם). **מיתה יפה.** ולא תבזהו (שם). **בזיוניה עדיף ליה.** כלומר גדול בעיניו טפי מניחא דגופיה, הלכך נוח לה שתיסקל בלבושה ותשהה למות, ואע"ג דאיכא צערא דגופא, ולא תבזה אותה להפשיטה, הלכך זו היא ברירת מיתה יפה (שם). **צערא דגופיה עדיף ליה.** גדול בעיניו טפי מבזיוני, הלכך כשתפשיטנה זו היא יפה לה (שם). **ובצלצול.** אזור (ערובין קג.). **דין ארבע מיתות.** עונש דוגמתם (כתובות ל:) פורענות בידי שמים הדומה למיתה שהוא מחויב בה (סנהדרין לז:). **נופל מן הגג.** דומיא דסקילה, כדתנן (שם מה:) בית הסקילה היתה גבוהה שתי קומות וקומה שלו הרי כאן שלש (שם לז:) דומה לנסקל שדוחין אותו מבית הסקילה לארץ (כתובות לא:). **או חיה דורסתו.** הרי מפילו לארץ והורגו בדריסה (שם). **או נחש מכישו.** והארס שורפו (שם) דקלי ליה זיהרא ארס של נחש שורפו (סנהדרין לז:). **או נמסר למלכות.** והן מתיזין ראשו בסייף כי כן דרך המומתין על ידיהן וזו היא מיתת סייף (כתובות ל:). **או ליסטין באין עליו.** שדרכן להרגו בסייף (סנהדרין לז:). **בסרונכי.** אסכרה והיא בגרון (כתובות ל:). **שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו.** אם מדד ונתן צדקה לעני מלא חפניו, הקב"ה מודד בחפניו ונותן לו (סנהדרין ק.).

◆

תוספות שאנץ

חבל המצרי מהו שיעכב בסוטה. תימה למה יעכב והלא פריעה דכתיב בקרא אינו מעכב דהא אמר רבי יהודה אם היה לבה נאה אינו מגלה ואם היה שערה נאה אינו פורעו. וי"ל דסבר כרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה. עוד (אית בידו) [יש לומר] דקרא לא איירי אלא היכא שאין לחוש להרהור. דין ד' מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג. וקשה מדאמרי' (במכות דף י) שנים אחד הרג שוגג ואחד הרג מזיד הקב"ה מזמנן לפונדק אחד זה שהרג בשוגג עולה בסולם ונופל על אותו שהרג מזיד ואמאי והא לא מחייב סקילה שזה שנופל עליו הרי כמו אבן שנסקל בסקילה שנותנין על כריסו. וצ"ל דמיירי שהנופל יש לו בידו סייף או סכין כשנופל על חבירו הוא מתיז ראשו בסייף כמו שעושין במלכות:

מסורת הש"ס

א) [סנהדרין מה. וש"נ], ב) כתובות סה:, ג) [לקמן ט.], ד) [מגילה יב:], ה) סנהדרין לז: ע"ש כתובות ל., ו) [סנהדרין ק. תוספתא פ"ג], ז) [בסנהדרין ק. איתא ר' מאיר אומר וכו' וכן מוכרח להיות לפי מאי דמסיק הש"ס לקמן טו: דשמעי' לר' מאיר דקאמר היא האכילתו וכו' ע"ש בפרש"י וכן אי' בתוספתא ריש פרק ג היה ר' מאיר אומר וכו'], ח) ס"א ומר סבר, ט) [ויקרא טז], י) [בראשית ב], כ) [שייך לעיל ז: במשנה], ל) יעב"ץ מ"ז,

◆

תורה אור השלם

1. וְהִשְׁבַּתִּי זִמָּה מִן הָאָרֶץ וְנִוַּסְּרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמַּתְכֶנָה:
יחזקאל כג מח
2. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ:
ויקרא יט יח
3. בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים:
ישעיהו כז ח
4. כִּי כָל סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂמְלָה מְגוֹלָלָה בְדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֹלֶת אֵשׁ:
ישעיהו ט ד
5. רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן:
קהלת ז כז

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בהני וכו' ואמרי שליח: (ב) ד"ה לראות לו פרסה כנגדו כצ"ל והד"א: (ג) תוס' ד"ה מיום וכו' והתראה שלא היו יכולין לדונו בסנהדרין:

◆

גליון הש"ס

מתני' במדה שאדם מודד. עיין סנהדרין דף צ ע"א:

◆

לעזי רש"י

בנדי"ל [בינדי"ל]. אגד, חגורה, סרט.
בומגל"ט [בורן מלג"ט] דלקת שקדים מוגלתית.